Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 169 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 28-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 28, 1979 No. 169 VOL. LXXXVI.

ВАЛЕНТИН МОРОЗ І ПЕТРО ВІНС СВІДЧИЛИ В КОНҐРЕСОВІЙ КОМІСІЇ

Вашінгтон (Роман Купчинський). — Дня 19-го липня 1979 року Комісія безпеки і співпраці в Европі (Гельсінкська комісія) при Конгресі ЗСА мала нагоду почути від двох українських діячів руху спротиву про дійсний стан в Україні. Валентин Мороз і Петро Вінс, обидва колишні політичні в'язні, свідчили перед цією комісією про порушення совєтською владою Гельсінкських угод і про боротьбу українського народу за національні й людські права. У додатку, Александер Ґінзбурґ, відомий російський діяч, завідуючий фондом допомоги родинам політичних в'язнів, свідчив про натиск режиму на його родину — зокрема на його прибраного сина Сергея Шібаєва.

Свідчення відбувалися в одній із заль Конгресу в присутності приблизно 150 осіб, між ними чисельної групи українців з околиць Вашінгтону, та інших місцевостей. Предсідник Гельсінкської комісії, конгресмен Данте Фасселл із Фльориди, відкрив сесію о годині 9:30 ранку, вітаючи свідків та гостей і попросив до слова та передав предсідництво конґресменці Мілісент Фенвік з Ню Джерзі, згадуючи при тому що пані Фенвік була та, яка вложила багато праці у створення цієї комісії.

Мілісент Фенвік представила інших членів Комісії та запрошених гостей — конгресмена Бінггама з Ню Йорку, конґресмена Джефорта з Вермонту, конґресмена Риттера з Пенсильванії, пані Патрицію Дарієн

(Продовження на ст. 3)

В ОНАТРІО ВІДБУДЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ „ВЕСЕЛКА"

Кубанські Козаки з Парижу

В Оуквіллі, Онтаріо, від 4-5-го серпня ц. р. відбуватиметься Український Фестиваль „Веселка" з різноманітною програмою.

Серед незвичайних атракцій цього фестивалю, який проходитиме на українській оселі „Київ" буде виведена битва під Конотопом, яка відбудеться із участю „запорізького війська". З вибухом гармат осідлане „козацтво" вирушить у бій проти царської армії.

Для тих, хто цікавиться керамікою, вишивками, різьбою, намистом, ювелірним мистецтвом, бандурами, малярством тощо буде нагода побачити, оглянути, замовити чи купити найкращі, найсучасніші й наймодніші стилі й вироби. Для любителів української кухні буде нагода посмакувати неабиякі українські страви серед зелені у чарівному ресторані.

Увечері на спеціяльно побудованій сцені, відбудеться величавий концерт, на якому виступлять з Парижу, Франція, славні Кубанські Козаки. Нова зірка з Ню Йорку Марина, співатиме популярно-естрадні пісні.

З Монтреалю танцювальний ансамбль Марунчака виконає ритмічний танок з небувалою хореографією. З Філядельфії „Зелене Жито-Сопілка" виступить із новим жанром сатири і танцювальної комедії. З Едмонтону співатиме гармонійний дует „Новий Голос". З Ванкуверу, Лаврентій Дерев'янко зворушить усіх оригінальністю своїх композицій. Майстром церемоній із своїми популярними жартами буде Ярослав Семчишин з Вінніпеґу. Розголошуватиме фестивальний настрій — духова оркестра „Батурин" з Торонто. На завершення незабутнього дня новий, найславніший український популярно-музичний ансамбль „Промінь" з Чікаґо, приграватиме до самого ранку.

Квартальник Міжнародної Асоціяції Університетських Президентів помістив статтю про працю УВУ

Мюнхен. — Президенти й ректори університетів у світі є об'єднані у своїй Асоціяції — Міжнародна Асоціяція Університетських Президентів, яка влаштовує свої періодичні з'їзди та видає свій квартальник. На одному з таких з'їздів, який відбувся в З'єднаних Стейтах Америки, ректора УВУ репрезентував д-р Леонід Рудницький, професор Українського Вільного Університету й Ля Саль коледжу в Філядельфії, ЗСА.

Крім влаштовання з'їздів, ця Асоціяція видає свій квартальник в англійській мові під заголовком „Світло світу", який вже появляється восьмий рік. Тепер цей квартальник виходить у Сеулі, поскільки теперішнім президентом Асоціяції є канцлер південнокорейського університету в Сеулі — д-р Юнґ Сік Чу.

У цьому квартальнику появляються статті та короткі організаційні інформації, а від деякого часу почали появлятися короткі доповідки про окремі університети різного типу, які знаходяться на різних континентах.

У цьому органі Міжнародної Асоціяції Університетських Президентів з червня 1979 р. появилися довідки про університети таких країн: Ірану, Мехіко, Коста Ріки, Єгипту, Туреччини, Японії (два університети), Бельгії, Арґентини, Тайвану, Тайлянду (два університети), ЗСА (два університети), Йорданії, Кореї та Німеччини - про УВУ.

У короткій двосторінковій довідці про Український Вільний Університет подано стисло історичний розвиток високонаукових інституцій в Україні, історію створення УВУ та про ціль і завдання українського університету. Поміщено також знімку проф. д-ра Володимира Янева, ректора УВУ та фото будинку УВУ.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ЗАПОВІДАЄ БОРОТЬБУ ЗА ОПОДАТКУВАННЯ НАДМІРНИХ ПРИБУТКІВ НАФТОВИХ ФІРМ

Президент Джіммі Картер

Вашінгтон. — Президент Картер, виступаючи у першій пресовій конференції від часу проголошення його енерґетичного пляну та змін в особовому складі кабінету, заповів боротьбу за встановлення додаткового оподаткування надмірних прибутків нафтових фірм та остеріг країну перед заходами „лоббіїстів" тих фірм відкинути цей плян. Пресова конференція передавалась з Білого Дому по радіо і телебаченні в середу увечері, 25-го липня.

Пригадуючи, що переведення в життя енерґетичного пляну є „критичним" для майбутньої безпеки ЗСА, президент Картер закликав американський нарід посилити натиск на Конгрес у цій справі. Він прирік, що зробить все можливе, щоб добитись схвалення його пляну, фінансування якого в наступних десятьох роках зумовлене оподаткуванням надмірних прибутків нафтових фірм. Палата Репрезентантів вже затвердила цю частину законопроєкту. Однак, передбачуючи сильний натиск „лоббіїстів" нафтових концернів на Сенат, президент Картер звернувся до всіх прошарків населення ЗСА із закликом допомогти йому у поборюванні тих та інших перепон.

Раніше цього дня президент Картер подав до відома, що він назначив Пола Волкера, президента Федерального банку валютних резерв у Ню Йорку, на становище голови Федеральної Ради Валютних Резерв, а на пост свого спеціяльного старшого дорадника вибрав колишнього головного редактора видавництва „Тайм", Гедлі Донована.

Опрокидуючи деякі коментарі щодо його назначення Гамільтона Джордана на „шефа штабу" в Білому Домі, президент Картер підкреслив, що шефом кабінету буде він — президент Картер, а не Джордан.

Він обороняв зроблені ним зміни в кабінеті та не думає вибачатись за них, уважаючи, що вони матимуть позитивний вплив на працю уряду. Він ствердив, що інфляція є дальше „найбільшою загрозою" для економіки країни та закликав до поборювання цієї загрози.

Під час пресконференції, яка стояла майже виключно під знаком питань внутрішньої політики, був тільки один запит щодо закордонної політики ЗСА, а саме щодо Нікараґуи. Президент Картер уважає, що Куба не була причетна до резиґнації президента Анастасіо Сомози та перебрання влади повстанською хунтою. Він сказав, що ЗСА мають „добрі відносини" з новим урядом Нікараґуи.

С. Момджіян очолює Раду національностей Демократичної партії

Вашінґтон. — Голова Крайового комітету Демократичної партії Джон Вайт подав, що Сет Момджіян, колишній представник ЗСА до Об'єднаних Націй і делеґат до Комісії прав людини ОН в Женеві, Швайцарія, очолює Раду національностей при Крайовому комітеті Демократичної партії.

Повідомляючи про назначення С. Момджіяна на пост голови Ради національностей, Дж. Вайт заявив, що це є віддзеркаленням „поновного зацікавлення і зобов'язання Демократичної партії" різними етнічними групами ЗСА та їх вкладом у розвиток країни. „Під керівництвом С. Момджіяна Рада національностей продовжуватиме передавати зацікавлення і проблеми американської етнічної громади Білому Домові та Демократичній партії".

С. Момджіян є членом Ради директорів Інституту Балча у Філядельфії, членом управи Міжнародної Ліґи для прав людини та інших наукових, суспільно-громадських і гуманітарних організацій.

Початки Ради національностей при Крайовому комітеті Демократичної партії сягають до часів президента Френкліна Рузвельта. Серед визначних політичних лідерів, що її очолювали в різний час були: сенатор Гюберт Гомфрі, колишній губернатор стейту Ню Йорк і сенатор Герберт Леман, колишній губернатор стейту Мічіґен і сенатор Меннен Вілліямс і до цього року — колишній посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер.

При Карйовому комітеті Республіканської партії від років існує Рада спадщинних груп (національностей), в склад якої входять представники різних етнічних груп ЗСА.

Нафтові фірми проголосили прибутки за другий квартал року

Вашінгтон. — Не зважаючи на недостачу пального, зокрема бензини, у майже всіх стейтах Америки та на зростаючі ціни, великі нафтові фірми ЗСА мали відносно високі прибутки у другому кварталі біжучого року.

Згідно із статистичними даними, що їх ці підприємства подали до публічного відома під час минулого тижня, прибуток компанії „Стандард Ойл" зі стейту Огайо зріс на 70,1%. Прибутки корпорації „Ґалф Ойл" зросли на 65,3%. Ця фірма повідомила, що вона заробила 2.2 цента на кожному ґальоні бензини і природнього газу проданих у ЗСА. Найбільша нафтова ЗСА. Найбільша нафтова фірма ЗСА, корпорація „Екзон", заявила, що її прибутбутки компанії „Стандард Ойл" зі стейту Індіяни збільшились на 36%.

СПІЛЬНИЙ ПІКНІК У ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — 8-ий Відділ Українського Народного Союзу, 4-ий Відділ Союзу Українців Католиків — „Провидіння" та 7-ий Відділ Української Народної Помочі влаштовують у неділю, 5-го серпня ц. р., о год. 2-ій по полудні тут на площі і в приміщеннях дому Спілки Української Молоді при 301 Палісайд евеню — фестин-пікнік. У програмі: гри для молоді, виграші, несподіванки та холодний і гарячий буфет у заряді пань.

АНДЖЕЛА ДЕЙВІС ОТРИМАЛА ЛЕНІНСЬКУ НАГОРОДУ

Москва. — Совєтське пресове аґентство ТАСС повідомляє, що в п'ятницю, 20-го липня ц. р., в Свердловській залі московського Кремлю відбулося святкове зібрання „представників совєтського суспільства, присвячене врученню міжнародної Ленінської премії славній дочці американського народу Анджелі Дейвіс".

Від імени Комітету по міжнародним Ленінським нагородам промовляв голова комітету, президент АМН СССР Н. Н. Блохін, який підкреслив, що, мовляв, сьогоднішня зустріч мала б символізувати „взаємне стремління спільноти СССР і ЗСА внести вклад до закріплення совєтсько-американських відносин, забезпечення тривалого миру", а зокрема договір САЛТ II відкриває великі перспективи для обмеження „перегонів" у стратегічних атомових озброєннях.

Відзначаючи „великі заслуги" Анджели Дейвіс у боротьбі „за світлі ідеали миру", промовець схарактеризував її як „переконаного поборника політичної розрядки" в світі.

Одначе, Блохін не говорив про те, що негритянка Анджела Дейвіс, американська комуністка, яка не тільки далі веде кампанію проти існуючої демократичної системи ЗСА нелегальними засобами, але яку оскаржено й суджено в 1972 році за причетність до вбивства. Суд визнав її невинною. Вона продовжувала викладати в американських університетах та провадить дальшу кампанію проти уряду ЗСА й бере активну участь в „боротьбі за мир", підтримуючи, — як вона заявила при врученні їй „диплому і золотої медалі лауреата" міжнародної Ленінської премії, — „народи Південної Африки, Палестини й Чілі, Камбоджі й Нікараґуи" та в'єтнамського народу.

Дейвіс у своєму слові підкреслила, що „абсолютна" більшість американців підтримує договір САЛТ II й веде „боротьбу" за якнайскорішу ратифікацію цього договору.

Серед присутніх на цьому „святочному" зібранні був секретар Президії Верховної Ради СССР М. П. Ґеорґадзе, член Політичного комітету ЦК Компартії ЗСА Шарлен Мітчел і багато совєтських комуністичних ватажків.

Ізраїль повернув частину Сінайського півострова Єгиптові

Єрусалим, Ізраїль. — Ізраїльський уряд повернув ще одну частину Сінайського півострова Єгиптові, згідно з мирним договором між двома державами, але суперечності далі існують, а саме щодо питання: яка міжнародна інституція повинна би наглядати над виконанням постанов договору.

Церемонія передачі відбулася на оазі Бір Нассеб, недалеко Абу Рудеіс над Суезькою затокою, символізуючи передачу Єгиптові простір 2,500 квадратових миль, на якому живе біля 4,000 бедуїнів (арабів).

Ізраїльський міністер закордонних справ Моше Даян гостро скритикував уряд ЗСА, посуджуючи його у „злій вірі" та недодержанні декларації, якою Вашінгтон мав обіцяти, що зорганізує міжнародну силу для нагляду над виконанням постанов договору, якщо Об'єднані Нації та її Рада Безпеки не продовжать чотирьом тисячам воякам ОН їхнього мандату на перебування в Сінаї.

У Вашінґтоні уряд ЗСА висловив надію, що цей конфлікт між ЗСА та Ізраїлем відносно військових частин ОН скоро буде позитивно розв'язаний.

СССР виступив проти мирного договору між Ізраїлем і Єгиптом, бо, на думку Москви, договір не охопив основного питання про створення суверенної держави для палестинців. Існують сподівання, що Москва вжиє „вето" в Раді Безпеки, коли питання про патролювання Сінаю військовими частинами ОН прийде під голосування. Однак, ЗСА дійшли до порозуміння із СССР, що незначний відділ не озброєних військових обсерваторів ОН, які перебувають в Сінаї від 1949 р., буде наглядати над передачею території Єгиптові. Цю пропозицію прийняв Єгипет, але Ізраїль відкинув її, мотивуючи своє рішення тим, що малий відділ, в силі 50 осіб і без зброї, не зможе успішно провірювати виконання постанов договору. Крім того, Ізраїль домагався, щоб такі частини ОН були підпорядковані Раді Безпеки, а не Генеральному Секретареві ОН.

Одначе всі познаки вказують, що протест Ізраїля не буде мати будь-якого ефекту на процес передачі частини Сінайського півострова Египтові.

Ізраїльські військові бази та інсталяції були розібрані і вивезені перед реченцем передачі території у цій другій фазі евакуації ізраїльських збройних сил, яка має тривати три роки від підписання договору. Таких фаз має бути шість.

Куба поширює революцію в Центральній Америці

Вашінгтон. — Згідно з достовірними джерелами уряду ЗСА, Коста Ріка була базою для „революційних" сил, які, з допомогою кубинських вояків та військового знаряддя, повалили режим Анастасія Сомози. Присутність великої кількости кубинських військовиків поважно турбує костаріканців, які зі страхом спостерігають як їхні ліві провідники дозволяють Кубі та її совєтським покровителям перемінювати Коста Ріку у базу „комуністичної революції".

Газета „Чікаґо Трибюн", на основі інформацій, які здогадно приписують Центральному Розвідчому Агентству („Сі-Ай-Ей"), повідомила ще 27-го червня ц. р., що Фідель Кастро висилає вишколених військовиків і зброю до Коста Ріки через Панаму. Деякі панамські лідери навіть відвідали костаріканського президента Родріґа Каразо Одіо, з яким обговорювали „гуманітарну допомогу" та свобідний переїзд панамських конвоїв через Коста Ріку до Нікараґуи, які везли зброю та інші воєнні припаси для сандіністів. Хоч раніше багато костаріканців симпатизувало з повстанцями, але не з комунізмом і не з Кастром.

Разом із посиленням зусиль американського уряду президента Картера усунути Анастасія Сомозу від влади, Коста Ріка одверто почала піддержувати сандіністів.

Одначе присутність тисяч озброєних людей в північнозахідній частині Коста Ріки, призначених для постійних наїздів в Нікараґуї, впливала на костаріканців, які почали міняти свої погляди, не виступаючи тепер ані проти, ані за ген. Сомозою.

Тепер Коста Ріка стоїть перед непевним завтра, коли Панама, очолювана урядом, який явно допомагає Кастрові здобути нову базу для експорту „революції" в Центральній Америці, буде співпрацювати тісно з лівим урядом в Нікараґуї.

ПОЛІТВ'ЯЗНІ ПЕРМСЬКОГО ТАБОРУ ПРОДОВЖУЮТЬ СТРАЙК

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — Друкуємо текст самвидавного документу про страйк в'язнів у 35 таборі Пермського комплексу концтаборів СССР.

„16 квітня 1979 року дев'ять політв'язнів табору ч.35 — Огурцов, Лісовий, Матусевич, Плумка, Бутченко, Равіньш, Айрікян, Талганіс, Квецько — почали 10-денний страйк, вимагаючи допустити до табору представників західньої преси та комісію Комітету прав людини при ООН. Страйк продовжується і за це учасників його карають.

Учасники страйку заявляють:

— Систематично відбувається психологічна ломка, провадиться психологічне ломання непокірливих-політв'язнів, які виявляють спротив.

— В'язнів піддають безпідставним карам.

— Створюються додаткові, крім передбачених законами, перешкоди в листуванні політв'язнів: безпідставна конфіската листів; кореспонденція пропадає, її крадуть. Листи з-за кордону, за винятком листів з Ізраїлю, взагалі не доходять до адресатів. Листи написані неросійською, але рідною мовою політв'язня — українською, литовською, вірменською і іншими — затримуються на місяць, а то й довше.

— Примушуючи в'язнів до праці, влада рівночасно порушує конституційне право на відпочинок та на 40-годинний тиждень праці. В'язні, згідно з виправно-трудовим законодавством, не користуються відпусткою, зобов'язані працювати 48 годин тижнево. У виправно-трудовому таборі ч.35 в'язні фактично працюють 50 годин на тиждень.

— Бідне та якісно погане харчування. В'язням, які працюють у загальній зоні (себто тим, що не перебувають у таборовій в'язниці, в ПКТ чи ШІЗО - карцері) належиться денно харчів у загальній кількості 2900 кальорій (в розрахунку на продукти задовільної якости). Але продукти є часто низької вартости і страви є приготовлені так, що тільки частинно надаються до їжі. Рівночасно оплата за харчування (що її стягають в'язням) є дуже висока, 25-45 карбованців на місяць, при чому мало не половина цієї суми — накладні витрати.

— Погана медична обслуга. Таборова лікарня — це тюрма з гратами на вікнах та в'язничним (камерним) режимом ізоляції. Деяким хронічно хворим політв'язням відмовляють медичного обслідування (так протягом довгого часу відмовляли обстежити Ігоря Огурцова). Відмовляють робити необхідні операції (Равіньш). Є випадки, коли політв'язням з високим ступнем інвалідности, не признають групи інвалідности.

— Порушується право в'язня звертатися в державні і громадські інстанції (радянські); відсилають тільки заяви, що є адресовані до прокуратури і Міністерства внутрішніх справ.

Основні вимоги страйкуючих:

1. Ліквідувати вищенаведені порушення.
2. Дати можливість зустрітися з західніми кореспондентами.
3. Допустити до табору комісію Комітету прав людини при ООН.

Учасники страйку заявили, що вони, по черзі, не будуть виходити на роботу від 16 до 26 квітня. Проте, у випадку, коли когось з них покарають, страйк буде продовжуватися до закінчення реченця останнього покарання.

Нам стало відомо про долю трьох учасників страйку:

Равіньш — відісланий до лікарні для в'язнів у Ленінграді, на операцію.

П. Айрікян і В. Лісовий — покарані за участь в страйку — були запроторені в ШІЗО (карцер) і потім в ПКТ (внутрішня таборова тюрма, суворий в'язничний режим).

Оскільки покарання продовжуються — продовжується теж і страйк.

Ми, які передаємо цю інформацію, заявляємо свою солідарність зі страйкуючими.

5 червня 1979.

Мальва Ланда"

СССР годиться на переговори з КНР

Пекін. — Совєтський Союз погодився на пропозицію Китайської Народної Республіки започаткувати переговори у справі покращання відносин поміж тими ворогуючими комуністичними потугами. Переговори мали б початись у Москві в половині вересня.

Згідно з твердженнями дипломатів, Совєтський Союз формально висловив свою згоду на такі переговори у письмі до амбасади КНР у Москві у понеділок, 23-го липня. Це дивує деяких дипломатів, бо в цей самий час обидві сторони ведуть гостру пропаґандивну кампанію, а на пограниччі поміж СССР і КНР доходить часто-густо до збройних сутичок. Під час одної такої сутички 16-го липня совєтські вояки здогадно вбили одного китайця та схопили іншого.

Княжий дар А. Марусика на Осередок Української Культури й Освіти

Тандер Бей, Канада. — Андрій Марусик, мешканець цього канадського міста, на заклик Дирекції Осередку Української Культури й Освіти, склав пожертву в сумі $5,000 на будівельний фонд Осередку. Згідно з рішенням Дирекції, даток призначений на покриття коштів перебудови кімнати ім. О. Кошиця, в якій зберігатимуться матеріяли пов'язані із українською музикою, як і також особисті речі музиколога О. Кошиця.

Андрій Марусик народився 4-го липня 1903 року в селі Белелує в Івано-Франківській області. Жив він у селі Русові аж до свого виїзду в Канаду в 1930 році. В перших роках в Канаді, Андрій Марусик проживав у Саскатуні, де працював по різних фармах, а в 1936 році він переїхав до Порт Артур, Онтаріо, де в роках від 1940 до 1961 працював у фабриці паперу.

Від самого початку свого життя в Канаді, Андрій Марусик включився активно в громадське життя, а при переїзді до Порт Артуру став членом Українського Національного Об'єднання. Рівночасно, його жертвовенність розпочалася з його приїздом в Канаду, коли він щедро жертвував на потреби українських інвалідів. Під час Другої світової війни він вислав понад 30 посилок для українців-вояків канадської армії, що в той час були в Великій Британії. Після закінчення війни, він скерував свої посилки українським переселенцям, яких гірка доля кинула в Західню Европу. В додатку до його княжого дару на Осередок Української Культури й Освіти, він також склав на Шевченківську Фундацію суму $5,000.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проґавлена нагода

Спеціяльна конгресова Комісія безпеки і співробітництва в Европі, від часу її створення осінню 1976 року, відбула цілий ряд переслухань в справі порушень Гельсінкських угод в країнах, які підписали цей преважливий, як виявилось, для членів різних правозахисних рухів документ. Перед цією комісією зізнавали різні особи, які в той чи інший спосіб заанґажовані в обороні прав людини. Зокрема комісія виявила сильне зацікавлення у свідченнях тих осіб, які боролися і терпіли за права людини в Совєтському Союзі та яким тою чи іншою дорогою вдалось продістатись на Захід. Серед них були й члени українського правозахисного руху, які ще донедавна були живими свідками переслідувань, знущань і терору в Україні та в інших частинах СССР.

У четвер, 19-го липня, перед цією комісією зізнавали чотири найновіші пришедці з „країни рад", а саме, Валентин Мороз, Александер Ґінзбурґ, Петро Вінс і його бабуня Лідія. У заздалегідь приготованих заявах та опісля у відповідях на запити членів комісії вони описували різні аспекти правозахисних рухів в СССР та постійні порушення основних прав людини совєтським режимом. У цьому відношенні багатющий фактаж для комісії подав Петро Вінс, обґрунтовуючи свої твердження специфічними даними і багатомовними прикладами із сучасної підсовєтської дійсності. За таким фактажем власне й шукає комісія, бо це лежить в основі її створення.

Від цього основного принципу, на жаль, відбився Валентин Мороз у своїх свідченнях, пересититвши їх своїми власними суб'єктивними твердженнями та заявляючи, що „зайвим" було б подавати конкретні приклади порушень прав людини в СССР. Більш того, деякі з його тверджень були надто контроверсійні, а то й не на місці, беручи до уваги ціль і завдання комісії, перед якою він зізнавав. Правда, деякі його твердження, зокрема про важливість національних прав, були наскрізь позитивними. Однак, обґрунтовання фактами його інших тверджень було б надало більшої ваги і вимовности його цілій заяві. Завданням свідків перед урядовими комісіями є інформувати, а не повчати їх. І такі нагоди не слід марнувати.

Салют землякові

Кремлеві не першина, вдаючись до різних метод закріпощувати і винищувати український нарід. Були ж бо роки штучного голоду, були й сталінські „чистки", розстріли, заслання українських родин у Казахстан, ув'язнювання і заслання тисячів української еліти, селян і робітників під облудною етикеткою „зради батьківщини", була й Колима, з якої не було вороття... Що ж і казати про духову вівісекцію над чесними одиницями, яких змушували доносити на своїх близьких (дітей на батьків), чи про присилування письменників і поетів творити пеани на честь „геніяльних вождів народу і партії". Роками йшла русифікація, яку тепер посилено, людей саджали і далі саджають у психіятричні санаторії, т.зв. „психушки", а бувало і далі трапляється таке, що на когось „несподівано" наїздило авто — і він гинув серед дороги, мовляв, трапився випадок. Інквізиційні методи КҐБ — безконечні.

Підступно вбито Аллу Горську, ...КҐБ змусило покінчити зі собою Михайла Мельника, вбито й українського науковця Івана Витенька.

А ось недавно рознеслася вістка, що болюче струснула українською спільнотою на еміґрації і потойбіч океану, що в травні закатовано на смерть Володимира Івасюка, молодого і талановитого композитора.

Хоча совєтські чинники стараються доказати, що Івасюк покінчив самогубством, то все вказує на те, що його вбили працівники КҐБ чи інші совєтські „охоронці правопорядку і справедливости".

Ще заки вбито В. Івасюка, КҐБ його постійно викликувало на допити, про що було відомо батькам, а у відповідь на його протести слідчі заявили, що його слід посадити в психіятричну лікарню. Від часу смерти композитора Львівська прокуратура і КҐБ, намагаючись очорнити його перед студентами і українською інтелігенцією, поширюють на нього різні наклепи. Це нічого не допомагає, бо серед українців у Львові, і не тільки у тому місті, існує переконання, що КҐБ доконало цього злочину, щоб залякати молодь, яка останньо більш відкрито виступає в обороні національних прав свого народу, горнеться до свого рідного українського.

Особа Володимира Івасюка відома українській спільноті через його музичні композиції, як: „Червона рута", „Водограй" та багато інших, які втішались великою популярністю серед української молоді тут та в Україні, яка насильно оточена соц-реалістичною халтурою, могла, слухаючи пісень В. Івасюка, принаймні в цих хвилинах почуватися безжурною, могла почуватись так, як і їхні ровесники у вільному світі, а спеціяльно — відчувати в його творах рідну українську душу.

Совєтська влада не могла дарувати цього, що не дивлячись на посильне „перевиховування" молоді в „єдино-правильному комуністичному дусі", яка, ця молодь за постановою ЦК КПСС, повинна давати „відсіч українській буржуазній ідеології", — знайшлась людина як В. Івасюк — твердий принципіяліст, відомий із своїх патріотичних позицій. Не допомагали бо ніякі погрози, композитор відмовлявся писати музику до неукраїнських пісень чи подаватись на конкурси, вимогою яких було писати тексти до музики російською мовою. І, мабуть, совєтській владі не припала „до вподоби" остання праця композитора над оперою з козацької доби.

Його трагічна смерть, ще й до цього лицемірна вигадка, що він сам позбавив себе життя, торкнула неймовірним смутком українську спільноту, тут на поселеннях і в Україні, де сьогодні вже відкрито говорять про цей злочин. Доказом вияви пошани і глибоких почувань до композитора — як про це повідомляли достовірні джерела і розповідали туристи зі ЗСА і Канади, які недавно відвідували Україну і Польщу, — був похід 10,000 народу, який йшов за домовиною В. Івасюка 22-го травня — у символічний день перевезення тіла Т. Шевченка в Україну. Доказом невгасаючих почувань до композитора ще й ті тисячі осіб, які щоденно приходять на Личаківське кладовище, щоб там на гробі його складати китиці квітів, залишати вірші, змістом яких є сантимент і прослава цій молодій людині, яка, не зважаючи на ніякі погрози, зуміла обстояти свої принципи, аж до свого трагічного кінця.

Проаналізувавши цю подію, можна ствердити, що Кремль, побачивши зростаючу популярність В. Івасюка серед молоді і старших, побоявся, щоб композитор не скріпив опозиції в народі, тому й задумали з ним покінчити. Однак, як бачимо, навряд чи іскра Івасюка, яка сьогодні вже розгорілась, зможе погаснути... Бож навіть існуючий терор в Україні не має сили не допустити до цього останнього салюту українського народу, який він віддає своєму побратимові, не спроможний придушити цих принципів і ідеалів, які нарід обстоює і в них вірить.

Іван О. Флис

ОДИНАДЦЯТЬ ДНІВ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

Частина III

Дві перші частини цієї розповіді відносились до подій, які заіснували від першої нашої зустрічі з Валентином Морозом до неділі, 29-го квітня, вечора.

Понеділок, 30-го квітня 1979 р.

Мороз, виходило б, не мав клопоту з тим щоб заснути. У понеділок він устав біля год. 6-ої рано і опісля я довідався, що він, пробудившись, ще деякий час залишався в ліжку і писав. Біля год. 7:30 - 8:00 ранку він вийшов на заднє подвір'я і робив гімнастику. Ми з дружиною були здивовані, побачивши, як він ходив на руках сюди і туди яких 20 стіп. „Слава ж Тобі, Боже, що він фізично здоровий!" — сказали ми собі.

Він завжди споживав ситний сніданок. Вівсяні крупи, овочі, бекон і яйця чи оладок (панкейк), багато молока, чорний хліб з маслом і десерт. Якщо він залишався б був у моєму домі ще один чи два тижні, я мабуть був би навчився смакувати вівсяні крупи.

Ми прибули до бюр УНС біля год. 1-ої по полудні. Всі працівники УНС і „Свободи" влаштували Морозові традиційне українське привітання з хлібом і сіллю та багатьма квітами. Присутні відкрили Морозові свої серця словами похвал і надій. Кожний і кожна з працівників мали нагоду стиснути йому руку та поздоровити його. Один Бог знає, скільки сльозин капнуло з очей при цьому привітанні.

Володимир Сохан, головний секретар УНС, постарався, щоб при цьому привітанні Мороза нашими працівниками був присутній кореспондент телевізійної сітки „Ен-Бі-Сі", русло 4, і того вечора мільйони американців мали нагоду оглядати на телебаченні частину того привітання.

Після церемоніяльного привітання, п. Сохан запровадив п. Мороза до нашої конференційної залі, в якій очікували на нього чимало кореспондентів газет і телебачення русло 4, готові на інтерв'ю з ним. Пан Сохан приготовив для Мороза поділ годин на цей день. Все працювало, як годинник. Під час того, як ще відбувалися інтерв'ю цього дня, під час яких перекладачем був ред. Снилик, п. Сохан уже домовлявся та визначував інтерв'ю на наступний день. Він нав'язав контакт з усіми більшими газетами в З'єднаних Стейтах і в Канаді та повідомив їх де, коли і як вони можуть зустріти та мати інтерв'ю з українським дисидентом. Кожна з газет намагалась домовитись щодо виключного інтерв'ю для неї самої. Пан Сохан влаштував також для п. Мороза інтерв'ю з Новинкарською Службою Франції, Британійською Радіослужбою та Арґентинською телевізійною сіткою ч.13 в Буенос Айресі.

В. Мороз з надією очікував на започаткування тих інтерв'ю. Він вив'язувався знаменито. Його відповіді на запити були швидкі, ясні, точні, речеві та дуже націоналістичні. Жадне з питань не було для нього занадто трудне на відповідь.

Того пам'ятного понеділка багато американських кореспондентів намагались дістати інтерв'ю з Морозом. Мороз був тим, що американці називають „гарячою новиною". Але були також українські репортери, жадні інтерв'ю. Замість сказати їм, що п. Мороз воліє мати такі інтерв'ю насамперед з репортерами американських і канадських газет, п. Сохан дозволив українським репортерам сидіти в конференційній залі та прислуховуватись і занотовувати інтерв'ю п. Мороза з кореспондентами американських і канадських газет. Андрій Бандера, кореспондент „Гомону України", канадської публікації Організацій Визвольного Фронту, у своїх репортажах ні разу не згадав про цю чемність, як і не згадав, що інтерв'ю відбувалися в приміщеннях Українського Народного Союзу. Валентин Мороз у своїх відповідях на запити кілька разів згадував про „Свободу", але п. Бандера у своїх версіях цих інтерв'ю запопадливо оминав згадки про це.

Під час мого перебування в резиденції Блаженнішого Митрополита Мстислава попереднього дня два члени Визвольного Фронту поінформували мене, що п. Мороз погодився на спільну вечерю з Проводом Організації Визвольного Фронту в понеділок.

Побоюючись, що п. Мороз може попасти під вплив будь-якого одного політичного угрупування ще заки матиме нагоду зустрітись та порозмовляти з кожним з них, як і відчуваючи особисту відповідальність за його безпеку, я настоював на тому, що я мушу бути присутнім на тій спільній вечері з п. Морозом. Я не відступив від цієї вимоги, не зважаючи на всі протести і переконування.

Я повіз п. Мороза до гарного дому п-ва Грицковянів де п. Мороза привітали традиційно хлібом-сіллю пані Слава Стецько, пані Уляна Целевич, п. Ігнат Білинський, пані Дарія Степаняк, п. Іван Кобаса, д-р Аскольд Лозинський (який є також головним радним УНС) і п. Борис Потапенко та ще яких 6 чи 8 хлопців і дівчат зі студентської організації ТУСМ. Очевидно, що могли бути там ще й інші. Я ще ніколи раніше не зустрічався з такими високопоставленими особистостями. Зі

(Закінчення на стор. 3)

о. Семен Гаюк

СОВЄТСЬКА АТЕЇСТИЧНА ОБРЯДОВІСТЬ

[3]

Комуністична партія зокрема клопочеться про належне підготовлення кваліфікованих кадрів служителів атеїстичного культу і особливо для сільських місцевостей, де, згідно з признанням „Науки и Религии", в порівнянні з містом є ще дуже високий відсоток віруючих людей і релігійна обрядність залишається найбільш живучим елементом релігії.

На Київській Всесоюзній нараді було зокрема наголошено, що нова атеїстична обрядність стала невід'ємною частиною совєтського способу життя і важливим фактором комуністичного виховання, а незмінним змістом цієї системи, — як твердять теоретики совєтської обрядовости, — є комуністичні ідеали і духовні цінності.

Як бачимо комуністична пропаганда не має меж у своїй гіпокризії та безсоромно може навіть твердити про якісь абстрактні, зовсім неіснуючі, комуністичні духовні цінності.

Таким чином, оскільки нова обрядність піднесена була до категорії найважливіших справ у Совєтському Союзі, то на вищезгаданій нараді, вирішено, для дальшого зростання й зміцнення цієї обрядности, подбати, в порозумінні з ЦК Компартії, про належне скріплення матеріяльної бази, про повне забезпечення обрядности, тобто не тільки про належні фонди для згаданих дворців атеїстичного культу, але також і про належне забезпечення усіх служителів цього культу.

Годі не звернути уваги ще на одну деталь у процесі насильного впровадження атеїстичної обрядности. Отже впарі з виробленням атеїстичних церемоніялів, виробляється і стосовний до них атеїстично-культовий одяг та всілякого роду відзнаки, як для самих атеїстично культових старост, так і для нещасних жертв комуністичного експерименту і знущання. Так, наприклад, культові старости під час цих макабричних церемоній вдягають на себе спеціяльні туніки з накинутими поверх крилатками, що нагадують собою священицький підризник і малий стихар, який вживається при рукоположенні. Або вживають туніку з широким опоясенням через плече, що нагадує собою той самий єрейський підрізник з дияконським орарем.

Окрім того культові старости вкладають на груди величезні медальйони на грубих позолочених ланцюгах, що є точною реплікою архиєрейських панагій тільки з тією різницею, що на архиєрейських панагіях звичайно є зображення Ісуса Христа або Пречистої Діви Марії, а на цих совєтських медальйонах — зображення символів рабської праці і поневолення — серпа та молота, або лисої голови Леніна.

У кожному разі, таке сліпе наслідування в церемоніялі, термінології, в одязі і всіляких ознаках атеїстичного культу вікових церковних атрибутів — пророчисто говорить про убогість атеїстичної фантазії та винахідливости.

Кожна неупереджена людина, навіть з одробиною естетичного смаку, не заперечить того, що храми Божі по всьому світі, а зокрема в Україні, були великою окрасою міст і сіл. Вони надавали якогось особливого чару і привабливости навіть для найбіднішого краєвиду. Комуністчна узурпаторська влада добре приклала свою диявольську руку до нищення церков, манастирів, каплиць, що в переважаючій своїй кількості були великими архітектурними і історичними всенародними скарбами. Ця руїна змінила принадний краєвид нашої поневоленої Батьківщини-України. Та хіба тільки нашої Батьківщини? Всієї совєтської червоної імперії!

І ось ці атеїстичні обрядовці вже вголос говорять про конечність прикрасити, чимсь оживити нудний совєтський краєвид, бож фабричні закоптілі комини або комплекси колгоспних економій часто обдертих, помазаних назовні звичайною жовтою глиною не приспорять краси ніякій, навіть найбільше мальовничій околиці. Тож у цілі цього оживлення атеїстичні обрядовці вже інтенсивно працюють над архітектурними проєктами дворців і обрядових домів з усіма особливостями, типовими для комуністичної епохи, та які б відрізнялися від звичайних домів та всілякого роду забудовань.

При такій пожвавленій діяльності всього партійного активу в користь атеїстичної обрядности з використанням необмежених матеріяльних засобів з державної скарбниці з однієї сторони, і при постійному гонінню та жорстоких утисках на віруючих з другої сторони, — здавалося б для Церкви Божої і її вірних прийшла остання година. Та коли уважно слідкувати за дбайливо процензурованими повідомленнями совєтської атеїстичної преси, то можна легко переконатися у цілком протилежному. Незаперечним фактом є, що віруючих людей, помимо найрізнорідніших переслідувань совєтською владою, є сила-силенна

Щоб не бути голослівним слід навести кілька цитат з цього саме офіційного органу совєтського атеїзму „Наука и Религия" число 7 за 1978 рік. З притаманною большевикам бундючністю згаданий офіціоз заявляє: „Нові обряди виповнюють важливу функцію в атеїстичному вихованні; встановлення їх зменшує кількість вінчань і хрещень" (стор. 18). Далі читаємо таке: „І хоч робота по удосконаленню нових обрядів проводиться у нас немала, не можна однак, сказати, що ми задоволені положенням справи". А що далі на тій самій сторінці: „...районні Загси намагаються проводити ці родинні святкування урочисто і яскраво. У вислідi громадська обрядність майже цілковито витиснула церковне вінчання. Складніше є справа з хрещенням дітей. І це примушує нас більш вимагаюче розглядати свою діяльність. Очевидно обряд наречення імени поки ще не склався як слід, ще не вистачає йому належної вимовности".

Це публічне признання самих атеїстів в очевидній неспроможності замінити своїм беззмістовним „обрядом найменування" — св. Тайну Хрещення говорить само за себе. Бо помимо розвиненої пропаганди супроти св. Тайни Хрещення, як залишку і пережитку з клясового суспільства з усякого роду заклинаннями та сповненим антигігієнічних небезпек для дитини, учасники Другого Всесоюзного семінара прийшли до заключення, що, не зважаючи на „ просвитительную работу — хрестят детей очень многие". При тім називалися області, в яких більше половини новонароджених дітей „подвергають обряду хрещения".

При наявности такого не зовсім потішаючого стану на фронті боротьби з релігією, атеїсти з цілого СССР ламали свої мудрі голови над постійно живою проблемою — чому один обряд, мовляв, майже зійшов на ніщо, а другий сильно тримається, та які саме в цьому обряді діють соціяльні, психологічні, моральні, естетичні та взагалі всякі фактори і закономірности?

Поставивши перед собою це питання всесоюзні атеїсти так і не спромоглися дати на нього чесну відповідь, що найважливішим фактором, на якому тримається Таїнство св. Хрещення — є свідома чи навіть напівсвідома віра в Бога. Отже, коли св. Хрещення ще довершується, то треба тільки усвідомити собі, які труднощі треба перемогти, щоб його довершити. Відомо, що виконання всіх церковних треб відбувалося і відбувається під найсуворішим наглядом КҐБ. Ні один зареєстрований совєтський священик не похрестить дитини без попереднього предложення батьками своїх пашпортів, як рівнож і приймаючих уділ у св. Хрещенні — хресних батьків. Само собою зрозуміло, що на це треба неабиякої мужности і стійкости та треба бути приготованим після довершеного хрещення на безліч всякого роду неприємностей як по службі, так і на якій би то не було роботі.

Ось чому в деяких областях церковне хрещення змаліло, а в деяких зійшло на половину, бо нам відомі випадки, коли віруючі люди щоб оминути неприємностей від большевицької влади, обминають зареєстрованих совєтських священиків, а задовольняються довершенням Хрещення кимнебудь із віруючих людей.

Та найгірш неприємною є для атеїстів справа з похоронним обрядом. Самі ате-

(Закінчення на стор. 4)

З НАШИХ БУДНІВ

У РОЦІ ДИТИНИ

Я зустрів Ксеню, яка стояла під Пластовим Домом у Ню Йорку з наплечником та в повному обмундируванні і вичікувала автобуса.

— О! Ти на табір, Ксеню? — питаю.

— Юнацький! — додала гордо дівчинка, підтягаючи ремені наплечника, які відай трохи тиснули її тендітні плечики... А потім ще сказала:

— А ти, вуйку Івасю, є трохи забудько.

— Чому? — питаю.

— Бо ти забув написати в „Свободі" фейлетона з нагоди Року Дитини.

— А може я написав такого фейлетона в якійсь іншій газеті? ... Наприклад, скажемо, в „Лисі Микиті"?

— Напевно — ні! — рішуче заперечила Ксеня. — „Лиса Микиту" я прочитую від дошки до дошки ще перед „Юнаком".

— То може в якійсь канадській газеті...

— Не викручуйся! — погрозила пальчиком Ксеня. — У нас, в хаті, є такий... пресовий референт, який студіює усі українські газети, а потім звітує, що в котрій надруковано.

— Хто ж є тим пресовим референтом?... Мама? Тато?...

— Ха-ха! Сміх на залі! — защебетала Ксеня. — Мама і тато менше читають від мене. Вони часу не мають почухатися — такі загаровані! От, мамин дідо, що пішов на пенсію, той, не маючи що робити, ходить по всіх книгарнях і вичитує з газет усі новини. А по вечері в нас відбувається таке... обговорення, як на політичному переляззі. Тато питає: „Ну, скажи, діду, що діється в „Свободі", на третій сторінці? Хто помер, а хто ще живий"?... Мама дуже цікавиться, чи пані Раїса Мороз привезла з України всі килими і картини... А бабуня завжди питає: „А хто буде в п'ятницю у Літературно-Мистецькому Клюбі"? — хоча Клюб тепер має вакації.

— Ну, а які в тебе, Ксеню, бувають питання?

— Я питаю одне й те саме: чи пан Ікер вже написав щось про мене з нагоди Року Дитини?

— Слухай, Ксеню, — кажу, — як мені писати про тебе як дитину, коли ти вже, нівроку, майже панна?...

— То так і напиши, що я вже майже панна; нехай народ знає!

Ікер

Полк. М. Ліщинський

У ТРИДЦЯТЬП'ЯТУ РІЧНИЦЮ ВЕЛИКОЇ БИТВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ ПІД БРОДАМИ

Дня 12-го липня 1944 року о год. 22-ій вечора, так званий 1-ий Український Фронт Червоної Армії, яким командував маршал СССР І. С. Конєв розпочав свою велику літню офензиву на протинімецькому фронті. В історії цю офензиву названо „Львівсько-Сандомирською Операцією"

У тій офензиві Червона Армія мала визначене поширене завдання, яке в дійсності складалося із двох окремих завдань: заняти важливий політичний осередок протикомуністичного руху Львів і решту земель Західньої України, та осягнути нову лінію фронту на ріці Сян і Висла, щоби з відповідних позицій на цій лінії повести військові операції, метою яких було заняти Польщу, Чехо-Словаччину і Угорщину.

У тих двох завданнях заняття Львова мало для Москви особливе значення, бо Львів в тому часі був важливим організаційним центром протимосковського спротиву, що спричинював Москві на Заході багато клопоту. Передусім ведена зі Львова акція збройного спротиву Москві, вислідом якої була боротьба УПА в підпіллі і боротьба Дивізії на фронті найбільше яскраво заперечували московську леґенду про це, що Червона армія визволила Західню Україну з ярма неволі в 1941 році, і що тепер нарід Західньої України на це визволення чекає.

Спонтанна участь населення Західньої України в боротьбі проти Москви поважно ускладнювала дальші пляни Кремля не тільки на Західній Україні, але також ускладнювала заплановану в Москві окупацію Польщі, Чехо-Словаччини та Мадярщини і дальшу експансію Москви на краю Европи. А коли ще візьмемо до уваги, що, рівночасно із заняттям Львова, Москва плянувала також заняти Бориславсько-Дрогобицький нафтовий басейн, то не диво, що в Львівсько-Сандомирській Операції плян заняття Львова і нафтового басейну висувався на чолове завдання цієї великої військової операції.

При плянуванні Львівсько-Сандомирської Операції висувалася перед політичним відділом Головного Командування Червоної армії ще одна важлива для Москви проблема. У тому часі на Кремлі знали, що в політичних колах польського еміґраційного Уряду в Лондоні, тверезіше думаючі польські політики обмірковують справу наладнання добросусідських взаємин з українцями, щоби спільно повести боротьбу проти Москви, яка є не тільки відвічним ворогом самостійної України, але і також відвічним ворогом самостійної Польщі. Знали в Москві рівнож, що на приказ того Уряду Командування Польської Армії Крайової перекидає на Схід багато відділів Армії Крайової без узгіднення з Москвою, що мимохіть зродило підозріння в Москві, що поляки і українці можуть порозумітися і злучити свої сили в боротьбі проти Москви.

Подані тут історичні факти вияснюють нам нині, чому маршал Конєв до переведення Львівсько-Сандомирської Операції дістав, — як він сам у своїх споминах подає, — понад мільйон двісті тисяч вояків і чому отримав він в Москві апробату пляну операції захоплення Львова, в якім він предвиджував до двох малих проривів фронту /8 і 12 км./ — ввести в бій понад 80% своїх дивізій. Треба підкреслити, що навіть совєтські історики вважали також за доцільне зазначити, що не було ще випадку, щоби до посилення проривів на таких малих відтинках фронту вжито стільки війська.

Щоби Червона армія могла заняти Львів, вона мусіла знищити ті війська, які боронили доступу до Львова і зліквідувати фронтову лінію оборони, яка тягнулася обабіч битого шляху, який йшов з Бродів до Львова. Цей відтинок протимосковського фронту тримав XIII Корпус Німецької армії і в його склад входила Українська Дивізія, яка дістала завдання розбудувати „фронтову засуву" обабіч згаданого шляху на Львів. Виконуючи цей наказ, Українська дивізія розбудувала таку засуву на відтинку коло 30 км. побіч шляху поміж селом Дуб'є і Суходолом на полях, направо і ліво від тих сіл.

Завданням Дивізії було стримати на тім відтинку фронту наступ Червоної армії у випадку, якщо б армія прорвалася через лінію фронту під Бродами і розвинула наступ свій біля шляху на Львів. Введення нашої Дивізії на фронт на тому відтинку вказувало на це, що німецьке командування фронту взагалі не розслідило і не знало, що маршал Конєв приготовляє два прориви фронту наліво і направо від відтинку фронту, який займає XIII Корпус щоби кліщовим маневром оточити війська XIII Корпусу і нашу Дивізію та й змусити ті війська до капітуляції.

Знаємо від полонених, що вірні вислужники Москви генерали Рибалко, Лелюшенко і їм подібні „халуї батька Сталіна" мріяли про це, щоби нашу Дивізію змусити до капітуляції в оточенні і потім в спеціяльній сталінського стилю „параді" перевести її вулицями Львова і Києва та таким упокоренням застрашити нарід та признати його національну гідність. Одначе доля покарала генерала Рибалка, бо коли його дивізії зустрілися в боях із нашою Дивізією, то його армії попала в таке скрутне положення, що маршал Конєв мусів рятувати його своїми резервовими Дивізіями і та ситуація малощо не закінчилася для нашого „хороброго землячка" польовим судом, чи просто кажучи кулею в потилицю „за плохоє комадування військами". Так не сталося лише тому, що нашому полкові забракло амуніції до продовження наступу на Золочів, де наш 29-ий полк зустрівся із дивізіями генерала Рибалка в бою.

Для осягнення двох вломів на лінії фронту, маршал Конєв згрупував свої найкращі ґвардійські армії до удару з двох вихідних позицій. Один удар його армій мав йти з району Луцька в напрямі на Сокаль — Рава Руська, а другий — мали його армії повести з району Тернополя на Золочів-Львів. З тих двох ударних напрямів головні сили маршала Конєва мали виділити армії для проведення кліщового маневру яким в районі Буська мав бути замкнений брідський котел, а в нім частини решток XIII Корпусу і наша дивізія, яка мала завдання перебрати залишені німцями позиції і зв'язати ворога в боях.

У брідському котлі наша дивізія з незначними рештками вояків XIII Корпусу Німецької армії майже понад тиждень несла весь тягар таких завзятих боїв, що совєтські поети цю велику битву під Бродами возвеличують в піснях як одну з найбільш блискучих перемог Червоної армії.

У повоєнних роках багато ми наслухалися про це, що, мовляв, наша Дивізія битву під Бродами програла, а ми, старшини Дивізії, почули багато докорів — навіщо

(Закінчення на стор. 3)

ОДИНАДЦЯТЬ ДНІВ...

(Закінчення зі стор. 2)

мною, як і з п. Морозом, поводились дуже ввічливо. Завдяки пані Грицковян та її двом доням, Христині і Стефанії, вечеря була знаменита і розмова ввічлива. Я довідався прямо від пані Слави Стецько, що бандерівці це не є партія, але рух та що вони є „будівничими нації".

Ми повернулись додому в год. 11:30 вночі. Відповівши на кілька надто необхідних телефонів, п. Мороз пішов спати.

Ми згадували п. Морозові при багатьох нагодах, що він повинен перейти дбайливу лікарську перевірку. У відповідь п. Мороз казав, що він бажає насамперед відбути інтерв'ю з усіми більшими газетами і після використання засобів масової інформації для нашої національної справи він уже піддасться медичній перевірці. Він запевняв нас, що він фізично цілком здоровий. Я вірив йому, але я був би спокійніший, якщо п. Мороз був би перейшов таку перевірку. Телефонічні заклики від голови Метрополітального Відділу Українського Медичного Т-ва Ню Йорку-Ню Джерзі збільшувались і починали бути щораз більш докучливими.

Вівторок, 1-го травня

Ранок був звичайний. Але в год. 12-ій вполудне нам треба було бути в Сити Голл в Ню Йорку, щоб прийняти привітання від посадника Едварда Е. Коча, мати з ним спільний полуденок і опісля взяти участь у пресовій конференції. Цю зустріч влаштував мій колега, нюйоркський адвокат д-р Юрій Волинець, який є зв'язковим між Об'єднаним Комітетом — Відділом УККА в Ню Йорку та міським урядом. Пані Надія Світлична приєдналася до нас. П. Морозові показано приміщення-залі поодиноких міських рад, у яких виноситься рішення для добра міста та його населення. П. Мороз виявив велике зацікавлення „демократією в дії" на місцевому рівні.

Були там також наші редактори Ігор Длябога та Рома Сохан-Гадзевич, які фотографували подію та допомагали в перекладах.

Під час нашого очікування на Посадника, щоб відкрив для нас свої приміщення, керівник програми новин телевізійного русла ч.5, п. Атоні Прейзендорф, зустрів нас на сходах Сити Голл та, пізнавши п. Мороза, хотів довідатись про його враження відносно лінії пікетів шпитальних працівників, що була довкола Сити Голл. Мороз відповів, що це він „перший раз бачить, як вільні люди пікетують і їх за це поліція не б'є і не тягне до в'язниці. Це — чудовий вид" — казав п. Мороз. Можливо, що це не є точна цитата. Того вечора я попав на телебачення як перекладач для п. Мороза.

Пастор Гергій Вінс, п. Мороз та інші ввійшли до бюр і кожного з них сердечно привітав. Посадник та його найближчі співпрацівники. Побачивши при дверях пані Надію Світличну, я сказав Посадникові, що він справді має щастя, бо на цій конференції є три, а не два дисиденти. Ми представили пані Надію. Посадник її привітав, підійшов до неї та особисто запросив її, щоб вона сиділа разом з нами.

Подано полуденок. Під час полуденку посадник Коч „вистрілив" щонайменше сотню запитів відносно життя у в'язницях та концентраційних таборах у Совєтському Союзі. Пастор Вінс мав свого російського перекладача, а я служив за перекладача для п. Мороза і пані Світличної. Наші редактори Ігор Длябога і Рома Сохан-Гадзевич тим часом пішли до своєї праці в редакції. Але, як тільки я вийшов з бюра Посадника і побачив п. Бориса Потапенка, я негайно передав йому свої перекладацькі обов'язки. Слідували інтерв'ю з представниками преси і телебачення. Посадник Коч передав усім трьом дисидентам символічні золоті ключі до міста. Вся ця зустріч була великим успіхом для української справи. М'якомовна Надія Світлична зробила дійсно велике враження на Посадника, розповідаючи про свою розлуку з дітьми у висліді її ув'язнення.

Після того спеціяльний асистент Посадника, Герберт Рікман, забрав пастора Вінса і п. Мороза та в імені Посадника закупив для кожного з них по два вбрання. „Гарний жест!" — казав д-р Волинець, який супроводив мене і п. Мороза. Д-р Волинець і я справді зупинили наш віддих, як п. Мороз звернув свій зір на зелений костюм. Ми відітхнули, як він скерував свою пристрасть на синій одяг. Не пригадую собі, щоб хто-небудь сказав слово подяки д-рові Волинцеві за влаштування цієї зустрічі, пам'ятної однаково для українців, як і для Посадника та його співпрацівників. Отже, Спасибі Тобі, Юрку!. Проте, крім д-ра Волинця, мене та п. Потапенка, ніхто з членів місцевої української громади не показався на імпрезі. Все ще бо не було певности щодо політичного оприділення п. Мороза. Якщо б ця подія була б заіснувала тиждень пізніше, то на ній були б показалися сотні з місцевої української громади.

Опісля вже в приміщеннях УНС слідували інтерв'ю з представниками американської преси, про які інформували „Свобода" та „Український Тижневик". Володимир Сохан узгіднив з п. Морозом програму на черговий день. П. Сохан бо домовився відносно цілого ряду дальших інтерв'ю до кінця тижня, отже треба було стисло придержуватись пляну.

Після полудня того дня мене закликав телефоном п. Володимир Мазур, головний предсідник Української Народної Помочі, та попросив про влаштування йому зустрічі з п. Морозом. Він сказав, що він бажав би запросити п. Мороза, щоб він привітав Народну Поміч з нагоди її 65-річчя.

Я заявив п. Мазурові, що під цю пору час для Мороза дуже цінний, але що п. Мороз мене поінформував, що наступного ранку він складе візиту пані Славі Стецько. Я сказав п. Мазурові, що коли б він міг влаштуватись так, щоб бути з пані Славою Стецько (і я дав йому число її телефону), то він міг би при цій же нагоді побачитись з п. Морозом.

Повторюю, що Український Народний Союз був строго невтральний відносно всіх українських угрупувань, без уваги на їхню величину чи важливість. Інакше було після того, як УНС уже більше не встановляв поділу часу і годин для п. Мороза, що сталося точно один тиждень після цього дня.

Біля 4-ої години після полудня прибула до наших приміщень для привітання п. Мороза велика делеґація ОДВУ і Братніх організацій (мельниківці). Я представив п. Мороза делеґації та передав його проф. д-рові Богданові Гнатюкові, який є також головним контролером УНСоюзу. В складі делеґації були такі відомі особистості, як д-р Богдан Шебунчак, д-р Володимир Михайлів, пп. Теофіль Філь Павло Дорожинський та інші.

Раніше того дня, як ми приїхали до приміщень УНСоюзу, ми застали там репрезентацію пань з Комітету Оборони Валентина Мороза у Філядельфії, які без попереднього домовлення очікували на п. Мороза. Їм довелось ждати, аж Мороз полагодив усі домовлені справи. Їм це не подобалось і вони це нам сказали. У присутності одного із членів Екзекутивного Комітету вони висловлювались легковажно про братський аспект Українського Народного Союзу /а втім, це ж „тільки асекураційна компанія"/ і знівечили для п. Мороза нагоду поїхати на Союзівку на добре заслужений відпочинок, як це ми йому пропонували. Вони неґативно поставились до такої думки, хоча більшість із цих приявних пань самі проводять свої вакації на Союзівці.

Присутнім був також п. Ігор Ольшанівський, репрезентант Комітету Оборони Мороза в Ню Джерзі.

Того вечора п. Мороз відвідав ген. Петра Григоренка в його домі та мав з ним довгу розмову.

Я привіз п. Мороза додому біля год. 11-ої вночі. Після легкої перекуски та молока, п. Мороз відповів ще на кілька телефонів і пішов спати.

Середа, 2-го травня 1979

Щасливий початок цього дня не віщував тих подій, які в ньому заіснували. Під кінець бо того дня насувалось багато питань.

Ми всі повставали біля години 9-ої ранку. До того часу Валентин виконав свої звичайні ранішні вправи. Я відвіз свою дружину на станцію Лонгайлендської залізниці та повернувся по п. Мороза. Ми спожили сніданок, що його приготовила моя дружина. Перший раз в моєму житті мені почали смакувати вівсяні платки.

Після снідання я завіз п. Мороза до дому п-ва Грицковянів, де він мав зустрітись з пані Славою Стецько Там був п. Мазур.

Пані Стецько негайно взяла п. Мороза за руку та попровадила його до окремої кімнати. Двері були закриті. Я сидів та розмовляв з п. Мазуром.

З уваги на натиск часу, я наполягав, щоб п . Мазур перервав пані Славі та поінформував її про це. Він це вчинив і тоді він пішов до кімнати з п. Морозом.

За той час ми балакали з пані Стецько, не заторкуючи ніякої важливішої справи.

В дорозі до приміщень УНСоюзу для дальших інтерв'ю, пані Стецько і п. Мазур зайняли задні місця в моєму авті, а ми з п. Морозом були на передніх місцях. Їдучи автом, крім продовжування чемної розмови, пані Стецько висловила мені дивну заяву. Вона сказала: „Пане Голово, нам повідомлено, що Ви, під час Ваших відвідин в Лос Анджелесі біля 22-го січня цього року, склали заяву, що бандерівці під час Другої світової війни насильно постачали нацистам контингенти українців для їхньої робочої сили".

Знаючи, що мені ніколи нічого подібного й на думку не приходило, я сказав їй: „Ви одержали лиху інформацію від якогось занадто гарячого прибічника. Ця спеціяльна справа ніколи не була предметом моєї дискусії з будь-ким, ані ніколи навіть не приходила мені на думку". Я зберіг свій холод.

Я дивувався, чому пані Слава Стецько заявила це в присутності п. Мороза? П. Мороз глипнув на мене, щоб побачити мою реакцію на це обвинувачення. Він її побачив: повне обурення!

Щойно наступного дня я збагнув у чому справа. Пані Стецько намагалася здискредитувати мене, предсідника Українського Народного Союзу, під опікою якого тепер перебував Валентин Мороз. Якщоб їй було пощастило налякати мене її заявою, тоді було б дуже правдоподібно, що я поступився б перед її черговою вимогою.

Тоді пані Стецько — можна б сказати — вдарила молотком: „Пане Голово — сказала вона — пан Мороз просив, щоб пан ім'ярек був його повночасовим особистим секретарем та щоб пан ім'ярек був з ним увесь час, від рана до ночі, щоб так він міг занотувати і переписувати для п. Мороза щоденні справи".

Я поглянув на п. Мороза. Він не дивився прямо на мене, дивився прямо вперед Було наявним, що цю справу обговорювано з ним за закритими дверми. Він не виявляв будь-якої несподіванки і не висловив ніякої завваги.

„Пані Славо! — сказав я — пан ім'ярек не належить до осіб милобачених у приміщеннях УНСоюзу і його приявчість там навряд чи можна б вважати за побажану. Я аж ніяк не можу на це погодитись. Це абсолютно не входить в рахубу".

„Якщо п. Мороз потребує повночасового секретаря — продовжував я — ми можемо запропонувати йому когось з наших редакторів, зокрема Зенона Снилика, який може більше ніж задовольнити запотребування п. Мороза на секретаря та на вимовного і не-політичного дорадника".

Пан Мороз не сказав ані слова.

Пані Слава і п. Мазур вийшли з авта, а ми продовжували нашу подорож до головної канцелярії УНСоюзу.

В наступних днях я додав одне до одного і все впало на своє місце. Під кінець середи п. Мороз наслухався від тих, що неґативно наставлені до УНСоюзу. Він виявив це скерованими до мене своїми запитами в авті і опісля в своїх промовах, що УНСоюз це, мовляв, нічого іншого, як американська асекураційна компанія, правління якої, Головний Екзекутивний Комітет і Головний Уряд складається з „американських бойсів", цілком байдужих до української національної справи і неґативно наставлених відносно українського революційного руху. Зерно недовір'я посіяно. В наступних днях п. Мороз був уже більш стриманий у ставлених мені запитах. В нього, мабуть, нуртувала думка: чи це приятель, з яким я їду в авті? Тільки під час їзди в авті та рано і ввечорі я мав нагоду з ним говорити. Він висловив довірочні твердження мені і я йому висловив про все такі ж довірочні твердження. Вони залишаться довірочними.

Коли ми прибули до приміщення УНСоюзу, репортери вже чекали на інтерв'ю. П. Мороз був зайнятий до якої 6-ої години вечора.

Біля години 3-ої після полудня мене закликав телефоном п. Борис Потапенко, який сказав мені таке: „Д-ре Флис, я негайно буду там у Вас". Я відповів: „Мені буде приємно бачити Вас, але в якій цілі Ви приходите?" Він сказав: „Пан Мороз бажає, щоб я був його повночасовим секретарем і я готовий почати свою функцію". „Добре — сказав я — але я був з п. Морозом кожну хвилину кожної його безсонної години і я не чув, щоб він щось таке казав". П. Потапенко ще сказав тільки „Ов" і поклав слухавку телефону. Додам, що п. Потапенко не був тим „ім'яреком" про якого говорила пані Стецько раніше в авті.

Це вже довго не потриває — подумав я собі. Намагання „взяти на власність" Валентина Мороза ще тільки збільшиться.

Протягом дня п. Мороз поінформував нас, що всі домовлення щодо зустрічей з ним повинні бути полагодженні з ним. Йому передано щоденник і він вписав в ньому всі апробовані ним зустрічі. Ми намагались вияснити йому важливість деяких зустрічей, але остаточно рішав він.

Повернувшись додому, ми мали вечерю. Мій син Іван збирав газетні вирізки про п. Мороза від часу його приїзду аж по цей день. Обидва вони розглядали ці вирізки. Мій син читав їх п. Морозові. Ми всі намагались перекладати. Але п. Мороз заскочив нас своїм знанням англійської мови. Він сказав, що його запас англійських слів виносить яких 3,000. Опісля він ще мав кілька розмов телефоном і пішов спати.

(**В черговій частині наступної суботи:** Події від четверга рано до понеділка вечора, коли п. Мороз покинув Український Народний Союз.)

ВЕЛИКОМУ КОБЗАРЕВІ-ВІРТУОЗОВІ

ВАСИЛЕВІ ЄМЦЕВІ — ДЕВ'ЯТДЕСЯТ РОКІВ

Сьогодні Вам 90-ть років! Ми не забуваємо й не забудемо ніколи, що Ви були першим бандуристом-віртуозом на Вільній Землі Вашінґтона, грою та піснею прославляючи Україну. Ваша бандура співала про Україну, про її звитяги та її боротьбу! Вас оплескував чужинецький світ. Вас знають і в Україні! Починаючи ще з часів гетьмана Павла Скоропадського, Ви несли кобзарське мистецтво в Україні і за кордоном. Ви були амбасадором українського мистецтва

З НАГОДИ ВАШОГО ДЕВ'ЯДЕСЯТИЛІТТЯ НЕХАЙ ГОСПОДЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ВАС ТА НАДІЛИТЬ СВОЇМИ ОБИЛЬНИМИ ЛАСКАМИ НА МНОГІЇ, МНОГІЇ ЛІТА!

Юні бандуристи Школи Кобзарського Мистецтва в Ню Йорку

ВАЛЕНТИН МОРОЗ...

(Продовження зі стор. 1)

— заступницю державного секретаря для людських справ при Державному департаменті ЗСА і п. Спенсера Олівера, дорадника Комісії.

Вітаючи Валентина Мороза, пані Фенвік коротко розповіла дещо з його біографії і передала йому слово. Валентин Мороз читав виготовлений український текст свідчень, а пан Борис Потапенко читав англійський переклад.

В. Мороз почав від того, що вважає, що питання прав людини — це перша вдала ініціятива Заходу в психологічній боротьбі з комунізмом. „Це перший випадок після Другої світової війни, де Захід захопив ініціятиву". Раніше, — продовжував Мороз, — форми психологічної боротьби були диктовані Москвою і комуністичним світом.

Не можна порівнювати порушення прав людини між Сходом і Заходом казав Мороз. У Москві і взагалі в комуністичному світі існує систематична і тотальна заборона прав людини, коли на Заході такі порушення трапляються у надзвичайних випадках і в специфічних країнах. „Це якраз те питання, яким Захід може вести переможну боротьбу на психологічній арені".

Продовжуючи, Мороз говорив: „Я можу свідчити про 100,000 специфічних порушень прав людини, починаючи від мого першого арешту, коли я бачив в мого слідчого КҐБ порожню анкету обвинувачення вже з підписом прокурора, тим самим даючи слідчому право свобідно вписати будь-яке прізвище, дати і події щоб підтвердити обвинувачення".

Мороз представив Комісії свої думки щодо практичного продовження боротьби за права людини в СССР, заявляючи що Канада і Америка, як найбільші продуценти збіжжя на світі, повинні вміти використати цей факт у світовій політиці. „Коли б Америка твердо заявила, що вона перестане висилати збіжжя до Совєтського Союзу аж поки Москва не переведе справжніх змін у відношенні до людських прав... Москва була б примушена серйозно застановитися над відповіддю". Мороз підкреслив, що він не закликає до зривання торговельних, або дипломатичних відносин з Москвою, тільки до вирівняння цих відносин.

У виступі Мороз висловив свої власні погляди на фільм „Голокост", і на розповсюдження на Заході злобних антиукраїнських вісток.

На закінчення Валентин Мороз сказав: „Я прийшов до Вас як свідок дійсности в Совєтському Союзі у відношенні до порушення людських прав. Але передовсім я прийшов до Вас як українець. Українці становлять 50% усіх політичних в'язнів в Совєтському Союзі. Україна і українці вложили великий вклад у боротьбу за свободу... Захід неприродно мало уваги присвячує боротьбі в Україні за людські і національні права. Я закликаю усіх, хто змагається за свободу і людські права у світі більше уваги присвятити боротьбі, яка відбувається в Україні".

Після виступу Мороза, пані Фенвік поставила йому питання про долю о. Василя Романюка, згадуючи при тому, що вона, як і інші члени Комісії, довго старалися допомогти йому. Мороз вияснив що о. Романюк не одержав Біблії, яку він вимагав, але натомість йому дали молитовник, яким і він (Мороз) користувався. Вияснюючи справу о. Романюка, Мороз дещо розказав про стан релігії в Україні і переслідування віруючих і священиків. Данте Фасселл згадав що українці мабуть є великою загрозою для імперії, а Мороз пояснив, яке значення Україна має і що це є одною із причин чому українців так переслідують.

Відтак виступив 23 літний Петро Вінс. Син баптистського пастора Георгія Вінса, Петро став членом Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, за що був заарештований і засуджений на один рік табору. П. Вінс почав свій виступ такими словами:

„Хочу подякувати Вам за увагу до проблеми прав людини на моїй батьківщині, Україні, і за запрошення свідчити перед Вами на цю тему. Серед важливих і болючих питань, які ми сьогодні дискутуємо, я хочу порушити два: ситу-

(Закінчення на стор. 4)

У ТРИДЦЯТЬП'ЯТУ РІЧНИЦЮ...

(Закінчення зі стор. 2)

було у безвиглядній ситуації ув'язуватися в бої, в яких впало так багато найкращих синів нашого народу. До одержаних у тій битві фізичних ран дійшли ще рани духові від докорів тих всіх коньюктуристів.

Воля це великий скарб; здобувають його лише ті, що боряться і не гідний назви народу, такий народ, який не старається розірвати своїх невільницьких кайдан.

На полях боїв, у розгарі завзятих битв родиться воля. Там також родяться герої і нові борці з крови і костей тих, які полягли в боях за ідеали волі. З передумуваних на „запічку" міркувань стримління до волі не зродяться. Нарід, який прапор боротьби підніс і постав до бою за волю не може аналізувати статистики втрат, бо на його бойових знаменах невидима рука пророчого духа поставила пророчий клич: „Борітеся — поборете". А тим, які наші втрати все ще і нині рахують — я скажу: — Рахуйте, але передусім порахуйте тих, що загинули закатовані ворогом в роках нашої неволі, то побачите, що коли б ті мільйони закатованих в неволі полягли на полю бою, то напевно наш нарід не двигав би досі невільницьких кайдан.

Ми, колишні вояки нашої Дивізії і всі вояки Української Національної Армії, горді за свій вояцький чин, бо поява наша в боротьбі проти Москви і наша віра в слушність нашої визвольної боротьби є прикладом віри в невмирущість визвольних ідеалів нашого народу. Ми горді за своє вояцьке минуле, бо воно наснажене ідеалами, які опреділюють вартість народу. Нас не зломило це, що по війні десь там з „тихого запічка" деякі наші „діячі" дораджували альянтським комісіям шукати коляборантів в таборі полонених в Ріміні, де тоді були конфіновані вояки нашої Дивізії. Ми вірили в нашу боротьбу. Ми вірили, що культурний світ не може так низько впасти, щоби ради зачманілих комуністичних ілюзій позбутися етичних засад, які століттями визначували вартість людської культури. Ми в таких випадках тільки дивувались, що так скоро в пам'яті нашої громадської і політичної „еліти" зів'яли ті прекрасні цвіти, яким колись наше многотисячне громадянство прощало добровільців Дивізії, як вони маршерували в струнких колонах по вулицях Львова і інших міст на святочних прощальних військових парадах. Ми вірили, що ми і це „своєрідне оточення" провемо своєю незламною вірою в невмирущість ідей визвольної боротьби нашого народу.

Задивлені у великі жертви наших провідників, в жертву, яку склав Головний Отаман Симон Петлюра, полк. Євген Коновалець, Провідник ОУН Степан Бандера, генерал УПА Шухевич-Чупринка ми дальше з вірою в серцях вертаємо до тих світлих часів боротьби за волю, бо знаємо, що лише того роду події минулого зближають наш нарід до великого дня світлої перемоги над ворогами нашої волі. А в тридцятьп'яту річницю великої битви нашої Дивізії у брідському котлі ми з пієтизмом згадуємо наших друзів, які полягли в тій битві, згадуємо, щоби пам'ять про них в народі закріпити.

На полях під Бродами не маємо могил. Колгоспні трактори загорнули їх, бо ворог боявся, щоби вони не стали місцями народного паломництва,так же як місцями народного паломництва стали сповиті культом пієтизму могили Українських Січових Стрільців, які колись перші пішли „підносити Червону Калину".

Та маки під Бродами знову на полях зацвіли і їхні пелюстки з вітром нашіптують зворушливу легенду про любов українського вояка до свого народу і своєї скорбної землі. Пригорнула там рідна земля і славного нашого сотника Дмитра Палієва — сина Галицької Княжої Волости і майора Палієнка — сина українського степу. Пригорнула до свого лона і жде в надії, що знову з бойових позицій розсипляться стрілецькі лави у розстріляних по наших полях рідних і ще раз лунко пронесеться як колись приказ: „Багнет на кріс! Вперед хлопці! За Україну вперед!"

Ми віримо, що такий день знову прийде, бо це закон історії народу, який став на шлях боротьби за волю. Ми віримо, що тільки український вояк своїм багнетом на крісі вискородить з нашої землі московське сміття разом з ефіяльтами, що ведуть по наших землях московську орду, прославляючи Москву і її кровожадних тиранів.

У П'ЯТІ СКОРБОТНІ РОКОВИНИ
смерти
НЕЗАБУТНЬОГО МОГО ЧОЛОВІКА

ЗОСИМА ІВАНОВИЧА ДОНЧУКА

буде відправлена

ПАНАХИДА

в ЧЕТВЕР, 2-го серпня 1979 р. о 12-ій год. пол.

на могилі Покійного на Українському Православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ласкаво прошу Друзів, Прихильників творчости письменника помолитися в цей день за спокій Його Душі

ЛАРИСА ДОНЧУК

ВАЛЕНТИН МОРОЗ...

(Продовження зі стор. 3)

ація в Українській Гельсінкській групі, членом якої я є і проблема еміграції з України...

„Я хочу запевнити членів цієї Комісії, що постанови які стосуються прав людини в цих угодах (Гельсінкських) ніколи — навіть на один день — не були додержані в Україні. Центральна влада натискає на Україну більше чим на будь-яку іншу республіку в СССР..."

Наводячи приклади репресій проти членів Української Гельсінкської групи, Петро Вінс доказав Комісії, що більшість членів цієї групи — це колишні політичні в'язні — „факт, який дає добру картину про загальну ситуацію в Україні".

Дальше Петро Вінс подав хроніку репресій проти Української Гельсінкської групи — серію обшуків, арештів і переслідувань, кінчаючи на арешті письменника Олеся Бердника ц.р.

„Все ж таки, група продовжує свою працю. За час її існування, група виготовила 18 меморандумів і чотири Інформаційні бюлетені, які описують порушення Гельсінкських угод в Україні".

„Група продовжує свою працю в обличчі постійних переслідувань тільки завдяки підтримці учасників українського національного руху і релігійних рухів — баптистів, адвентистів, п'ятидесятників, православних християн, уніятів-католиків і свідків Єгови. Не всі ці групи відкрито піддержують (Гельсінкську) групу, але в своїх серцях вони всі відкидають офіційну совєтську ідеологію і морально протиставляються їй".

„Підтримка цього широкого вахляра людей дає групі можливість продовжувати працювати (збирати і розповсюджувати інформації про порушення прав людини в Україні)... Ми звемо цих прихильників „членами кореспондентами". На жаль, я не можу подати всіх прізвищ, бо це може загрожувати тим людям. Я тільки вирахую тих, які були заарештовані, або про яких влада вже знає."

Петро Вінс тоді розказав Комісії про деяких „членів-кореспондентів" української Гельсінкської групи — Василя Барладяну (був заарештований в Одесі 1977 р. і засуджений на 3 роки таборів); Йосифа Зісельса, жида, засудженого на 3 роки ув'язнення за те, що захищав віруючих на Західній Україні і збирав інформації про психіятричне переслідування в Україні; Василя Овсієнка — засудженого 1979 року на три роки таборів; Михайла Мельника — який під натиском КҐБ покінчив самогубством 1979 року. Недавно, говорив П. Вінс, двох „кореспондентів" стали членами групи — Юрій Литвин і Володимир Маленкович.

„Ситуація в Українській Гельсінкській групі така, що навіть найменший зв'язок з групою напрошує репресій". Як ілюстрацію Вінс подав приклад талановитого журналіста Юрія Бадьзя (заарештованого 24 квітня 1979 року), Віктора Монбланова, кінорежисера, який 30 грудня 1978 року вийшов на Хрещатик в Києві з плакатом „Свобода в'язням совісти", за що був засуджений на 4 роки таборів, і поета з Івано-Франківщини Тараса Мельничука, який був заарештований ц.р. і зараз знаходиться під слідством.

Розповідаючи про проблему еміграції з України, Петро Вінс подав приклад жінок-баптисток, Надії Лебедєвої і Євгенії Федорчак, родину Залевських, жидів Леоніда Варвана і Володимира Кіслика. Він розповів про старання на виїзд Ніни Строкатової, Івана Кандиби, Миколи Горбаля, Ольги Гейко, родину Волощуків, Марію Супринович, Євгена Рябова і Вадима Смогителя.

Петро Вінс закінчив свідчення цими словами: „Право вибирати країну поселення є засадниче людське право. Наскільки це право шанується є доказом загального становища людських прав в даній державі. Всі громадяни СССР, не тільки ті, які бажають еміґрувати, є глибоко зацікавлені в цьому праві. Якість життя в країні залежить від справжнього права на еміґрацію".

Після свого виступу, Петро Вінс відповідав на запитання членів Комісії й дав точний образ як КҐБ і влада старалася на кожному кроці терoризувати його і його родину перед виїздом. Незалежно від натиску КҐБ, до дому Вінсів приїхало около 500 людей, щоб попращатися з ними перед їхним виїздом до ЗСА.

Короткий виступ мала бабця Петра Вінса, Ліда Михайлівна Вінс, мати пастора Георгія. Ліда Вінс — основник першої правозахисної організації в СССР „Рада родин в'язнів совісти євангеликів-християн". Вона очолювала цю Раду від самого початку — 1962 р. Ліда Вінс розповіла про страждання родини Вінсів і заявила, що віра в Бога це те, що давало їм силу продовжувати існування.

Александер Ґінзбург коротко розповів Комісії, що влада не хоче дозволити його прибраному синові, Сергеєві Шібаєву еміґрувати разом з іншими членами родини. Шібаєв, який жив з родиною Ґінзбурґів майже 5 років, зараз у війську і тепер його перевели до спец-батальйону, щоб дальше ускладнити справу його виїзду. А. Ґінзбург заявив Комісії, що його дружина, Ірина, не покине СССР без Сергея Шібаєва.

Як відомо, подібні свідчення перед Гельсінкською Комісією в Конґресі дали після свого приїзду на Захід майже всі члени правозахисних рухів в СССР.

СОВЄТСЬКА АТЕЇСТИЧНА...

(Продовження зі стор. 2)

істи про це кажуть так: „Для близьких похорони людини не тільки сумний момент. Трагічність події, безповоротність втрати, мимовільні роздуми про недовговічність життя, змушують людей гірко пережити втрату. Дуже часто доходить навіть до перегляду світоглядових заложень. Якібудь недотягнення в організації обряду похорон примушують людину почувати себе беззахисною перед лицем смерти. Тож недаром ця подія, як ніяка інша, залишається областю самого острого зудару з релігією" („Наука и Религия" 1979 ч. 2. стор. 7). Звичайно, щоб коли цей зудар з релігією провадився силами лише самих атеїстів, то у висліді цієї боротьби не доводилося б мати найменших сумнівів; але, коли в допомогу атеїстам мобілізується увесь державний апарат з поліцією і державною скарбницею, а віруючим людям робляться всілякі утиски, переслідування та покарання, що своєю жорстокістю перевищують гоніння на християн у перших віках н. е., то атеїсти можуть похвалитися деякими тимчасовими успіхами. Не зважаючи на всі ці переслідування комуністичних узурпаторів маса людей у СССР шукає Бога, горнеться до Церкви і навіть багато молодих людей, свідомо і безбоязно, сприймаючи ці переслідування, — виконують ті чи інші церковні обряди, хрестять своїх дітей і без перебільшеного страху носять на своїх грудях знак св. хреста. Про це часто зустрічаються згадки в атеїстичних виданнях. В „Радянській Україні" з 10-го грудня м. р. була про це обширна кореспонденція спеціяльного висланника цієї ж газети в одну з місцевостей на Сумщині, де майже всі мешканці хрестили своїх дітей, пояснивши кореспондентові, що це „не тільки стародавня традиція, але так є, тобто зі св. хрещенням, значно певніше". В райкомі партії цьому кореспондентові заявили, що всі релігійні шлюби, хрещення і взагалі всі випадки, коли молодь попадає під вплив церкви, ретельно обліковують. „До речі, — стверджує він, — статистика тривожна!"

Ну, і слава Богу! Скажемо і ми в тон цьому ж кореспондентові. Нехай люди, врешті, звільняються від накинутого їм силою атеїзму з усіми його пустопорожніми совєтськими обрядами!

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ КУЦЛО, членка УНС Відд. 56 Б-ва св. Івана Хрестителя у Вілінґ померла 13 грудня 1978 р. Нар. 1892 р. членкою УНС стала в 1950 р. Залишила у смутку дві дочки і сина. Похорон відбувся 17 грудня 1978 р. на цвинтарі Мт. Кальварі у Вілінґ.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро С Когут, секр.

МАРІЯ САРОДІН, членка УНС Відд. 382 Т-ва Голі Тріниті у Фреквілл, Па., померла 29 грудня 1978 р. на 58 р. життя. Нар. 1921 р. в Ню Бостон, Па.; членкою УНС стала в 1975 р. Залишила у смутку чоловіка Вілліяма, сина Вілліяма Р. і дочку Павлетту. Похорон відбувся 2 січня 1979 р. на цвинтарі Скайріно Меморіял Парк в Гомтави, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Катерина Стахів, секр.

МИХАЙЛО СІМЕН, член УНС Відд. 37 Т-ва Любов в Елізабет, Н. Дж., помер 26 грудня 1978 р. на 71-му р. життя. Нар. 1907 р. в Лінден, Н. Дж.; членом УНС став у 1967 р. Залишив у смутку дружину Анну, сина, дочку, батька, брата, 4 сестер у внучку. Похорон відбувся на цвинтарі Розегілл в Лінден, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Ана Гнатюк, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ 12-го СЕРПНЯ 1979 Р.

Рочестер, Н. Й. — Сестрицтво Пресвятої Богородиці, 36-ий Відділ УНСоюзу відбуде свої місячні збори о годині 1:30 по полудні в кафетерії школи св. Йосафата при 940 Рідж Ровд Іст у Рочестері.

Проситься всіх Членок прибути та вирівняти належні вкладки.

Стелла Гошовська
Марія Ковальчук
Параска Демянів

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

КАТЕРИНА КОСМИНА, членка УНС Вдд. 167 Б-ва св. Николая в Толідо, Огайо, померла 27 січня ц. р. на 78-му р. життя. Нар. в 1900 р. в с. Брусно Нове, Чесанів, Зах. Україна; членкою УНС стала в 1930 р. Залишила у смутку мужа Михайла, 2 внуків і сестру Франку. Похорон відбувся 30 січня ц. р. на цвинтарі Кальварія в Толідо, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Іван Вельґан, секр.

МАРІЯ МЕЛЬНИК, членка УНС Відд. 167 Б-ва св. о. Николая в Толідо, , Огайо, померла 3 січня ц.р. на 80-му р. життя. Нар. 1898 р. в Медведівці, пов. Бучач, Зах. Україна; членкою УНС стала в 1950 р. Залишила у смутку дочки — Євдохію і Анну, синів — Михайла й Івана, 20 внуків і 10 правнуків. Похорон відбувся 6 січня ц. р. на цвинтарі Кальварія в Толідо, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Іван Вельґан, секр.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ

влаштовує з доручення

УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ

ТЕНІСОВІ ТА ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

в днях 31-го серпня і 1, 2 та 3-го вересня 1979 року

на кортах „СОЮЗІВКИ"

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

за індивідуальні першості

УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ на рік 1979

І ЗА ЧАШІ

УНСОЮЗУ, „СОЮЗІВКИ", „СВОБОДИ" „УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЕВИКА" і п-ні МАРІЇ ДУШНИК

в поодинокій грі:

ЖІНОК - ЧОЛОВІКІВ - МОЛ. - СЕНЬЙОРІВ (35-44) - СЕНЬЙОРІВ (45 і 55 р.) ЮНАЧОК ЮНАКІВ (18, 16, 14, 12 і нижче р.)

Зголошення до змагань враз із вписовим по $ 5.00 приймає:

UNA ESTATE SOYUZIVKA
c/o Anya Dydyk
Kerhonkson, N. Y. 12446

до 22-го серпня 1979 р. Додаткових зголошень перед початком змагань не приймається, бо льосування відбудеться на засіданні Комісії на передодні змагань

ПОРЯДОК ЗМАГАНЬ:

П'ЯТНИЦЯ, 31 СЕРПНЯ — год. 1:00 по пол. на Союзівці: елімінаційна рунда чоловіків. Змагуни, які мусять змагатись в цій рунді одержать окреме повідомлення від проводу турніру до **середи, 29-го серпня.**

СУБОТА, 1-го ВЕРЕСНЯ — год. 8:30 рано на Союзівці: 1-ша рунда юначок (всі групи), сеньйорів (35 р. і 45 р.) та жінок. Год. 8:30 рано в Ню Полц: 1-ша рунда чоловіків. Год. 10:30 на Союзівці: 1-ша рунда юнаків (всі групи) год. 10:30 в Ню Полц: турнір переможених. Год. 3:30 по пол. на Союзівці: 1-ша рунда сеньйорів (55 р.)

Час та місце дальших змагань назначить провідник змагань Р. Ракочий ст.

Змагуни групи чоловіків, вильосовані до елімінаційної рунди на п'ятницю, які не зможуть приїхати в цей день, як рівнож ті, що відпадуть в елімінаційних, можуть змагатись в групі переможених.

З уваги на короткий час турніру та велике число учасників, змагуни можуть голоситись тільки до одної конкуренції, яку зазначать точно на реєстраційнім листку.

на басейні „СОЮЗІВКИ"
СУБОТА, 1-го ВЕРЕСНЯ 1979 РОКУ
о год. 11-ій вранці

ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

ЗА ПЕРШОСТІ УСЦАК-у, ЗА МАНДРІВНУ ЧАШУ УНСОЮЗУ У ДРУЖИННОМУ ТОЧКУВАННІ ТА ЗА МЕДАЛІ І НАГОРОДИ УНСОЮЗУ

у слідуючих конкуренціях для хлопців і дівчат:

8-10 років
25 м. — довільним
50 м. — довільним

11-12 років
25 м. — довільним
50 м. — довільним
25 м. — грудним
4 Х 25 м. гінці — довільним

13-14 років
50 м. — довільним
100 м. — довільним
50 м. — грудним
100 м. — змінним
4 Х 50 м. гінці — довільним

15 років і вище
50 м. — довільним
100 м. — довільним
100 м. — грудним
100 м. — змінним
4 Х 50 м. гінці — змінним

Обмежень щодо числа учасників в поодиноких конкуренціях не буде.

Змагуни (-ки) можуть брати участь у не більше як 3-ох індивідуальних конкуренціях і один раз в гінцях.

Зголошення до змагань, подаючи назву товариства чи організації, ім'я і прізвище, вік, конкуренції і $ 1.50 вписове від особи, слід посилати на адресу:

Dr ROMAN SLYSH
88 BOXWOOD DRIVE
HERSHEY, Pa. 17033
Tel.: (717) 533-6091

Додаткові зголошення можна подати перед початком змагань на басейні о год. 9:30 рано.

У змаганнях можуть брати участь змагуни (-ки), яких Т-ва є членами УСЦАК.

ЗМАГАННЯ ПРИСВЯЧЕНІ 85-РІЧЧЮ УНСОЮЗУ